

N:o 23.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Mars 1885, kl. 1 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny värnpligtslag.

Lag-Utskottet afgifver härmed utlåtande öfver den af Kamrarne till Utskottet hänvisade Kongl. proposition af den 9 sistlidne Januari, hvori Kongl. Maj:t, som samma dag till Riksdagen aflåtit propositioner angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter och om lindring i rustnings- och roteringsbesvären, föreslagit Riksdagen att, för den händelse Riksdagen godkänner nyss nämnda propositioner, jemväl antaga ett förslag till ny värnpligtslag af den lydelse, som här nedan i detta utlåtande finnes angifven.

Den ställning till försvarsfrågan, Statsrådet under för handen varande förhållanden ansett sig böra intaga, framgår af följande yttrande af Hans Excellens Herr Statsministern till statsrådsprotokollet den 9 sistlidne Januari:

»De försök till ordnande af landets försvarsväsende, hvilka gång efter annan upprepats under de senaste årtiondena, utan att det viktiga önskningsmålet derigenom blifvit i någon större mån främjadt, vittna visserligen om de betydande svårigheter, hvilka möta för frågans lösning, men så länge det af Konung och Riksdag flerfaldiga gånger erkända behofvet att till värnande af landets sjelfständighet åstadkomma en förstärkning i de nuvarande försvarskrafterna kvarstår oafhulpet, lärer det för Regeringen vara en skyldighet, som icke får lemnas å sido, att upprepa sina bemödanden för att, så långt ske kan, befordra denna viktiga angelägenhet i den rigtning, omtanken om fosterlandets trygghet kräf-

ver. Det omfattande förslag till försvarets ordnande, som af Eders Kongl. Maj:t förelades 1883 års Riksdag, förutsatte ett successivt afskaffande af den nuvarande indelta armén och andra former för åstadkommande af den stamtrupp, hvilken skulle utgöra härens kadrer vid mobilisering. Icke blott förslaget fall vid nämnda riksdag, utan äfven och kanske ännu mera den uppfattning, som på åtskilliga håll och särskildt inom vissa delar af landet gjort och fortfarande gör sig gällande om vådorna af den indelta arméns utbytande mot en enligt grunderna i berörda förslag anskaffad stam, lära innefatta fullgiltiga skäl att icke nu återupptaga samma förslag. Än mindre kan ett uteslutande på värnpligtens grund bygdt försvarssystem ega någon utsigt att af vårt folk för närvarande omfattas med det förtroende, som är villkoret för dess genomförande, och troligen kommer icke heller i den närmaste framtiden en förändring i allmänna tänkesättet i detta fall att inträda, i synnerhet så vida landet skonans från att beträda den visserligen för framtvingande af tidsenliga försvarsorganisationer välgörande, men eljest bittra väg, som heter egen erfarenhet om krigets fasor och om vådan af ett bristfälligt försvar i farans stund. Men äfven den, som helst skulle se vårt försvarsväsende ombildadt i nya former, får icke, när en sådan lösning af frågan ej står att vinna, släppa ur sigte hvad som dock är hufvudsaken, eller angelägenheten att öka landets försvarskraft; och då onekligt är, att denna angelägenhet kan i högst väsentlig mån främjas äfven med bibehållande af grunddragen orubbade i vår nuvarande stamorganisation, har jag dermed angifvit den väg, till hvilken efter mitt förmenande under närvarande förhållanden alla de böra känna sig hänvisade, hvilka på allvar önska, att försvarsfrågan icke skall utgöra endast ett diskussionsämne för dagen, utan kunna bringas i det skick, att man en gång må börja i handling ådagalägga sitt intresse för ett bättre ordnande af vårt försvarsväsende. Den främsta åtgärd, det härvid gäller att vidtaga och som är af den lyckligt säregna beskaffenhet, att den anses lika oeftergiftig af alla upprigtiga anhängare af vare sig den ena eller andra försvarsorganisationen, är åstadkommandet af sådana förändringar i vår nuvarande beväring sinstitution, att densamma blir på ett ändamålsenligt sätt ordnad och vinner den utsträckta tillämpning, som i behofvets stund påkallas, på samma gång man åtminstone något bättre än för närvarande sörjer för den beväringsskyldiges utbildning för sin uppgift. Äfven i ett annat fall torde utsigt under närvarande förhållanden förefinnas, att meningarne kunna förenas, nemligen i fråga om vigten af ett förstärkande af den del af vårt sjöförsvaret, som afser att genom minväsendets utveckling värna våra kuster.»

De omständigheter, som föranledt framläggandet af det förslag till ny värnpligtstag, hvaröfver Utskottet har att nu yttra sig, framhållas ytterligare i det till ofvannämnda dags statsrådsprotokoll af chefen för Landtförsvarsdepartementet afgifna yttrande, hvarur Utskottet vill här särskildt återgifva följande:

»Allt sedan, med den nya riksdagsordningens införande, försvarsfrågan kom på dagordningen i vårt land, har så mycket talats och skrifvits om de många bristfälligheterna i vår nu gällande beväringstag, att det icke torde vara behöfligt att vidlyftigt orda om nyttan, ja, nödvändigheten af beväringstagningsfullständigare ordnande samt ett förökande dervid af den försvarskraft, som är afsedd att genom beväringens tillgodokomma fosterlandet, då för dess värnande beväringens måste tagas i anspråk.

»Att uti systemet *stam och beväring*, så tillämpadt att vid hufvudstyrkan af armén, eller fotfolket, en ofullständigt öfvad stam skall vid mobiliseringen upptaga uti sina led en 3—4 gånger så stor styrka beväring, att, säger jag, uti detta system *beväringens öfningstid* ej kan på krigskonstens nuvarande ståndpunkt inskränkas till 30 dagar, torde få anses gifvet. Att vidare för ett land, som vill tillämpa ett sådant system, men som ej anser sig hafva råd att under freden hålla ens kadern fulltalig, man måste söka att genom beväringstagnings stadganden få vid mobiliseringen införlifvad med kadern ju flere dess bättre af dem, som, ehuru *då* icke tjänande i stammen, likväl förut erhållit någon fullständig utbildning såsom stamsoldater vid specialvapnen eller såsom volontärer vid indelta armén, samt att således de uti beväringstagningsfullständiga *årsklassernas antal* bör ökas, synes äfvenledes vara obestriddigt. Nödvändigheten för oss af beväringstagnings utsträckning torde således inses af hvar och en, som ej *vill* vara blind för de faror, som ligga uti bibehållandet af det tillstånd, hvaruti vi i afseende å försvaret nu befinna oss; och hvarje till försvarets ordnande framställt förslag, som grundat sig på systemet *stam och beväring* och som framlagts för Riksdagen, har därför också åtföljts af förslag till ny beväringstagnings- eller värnpligtstag, som upptagit dels längre öfningstid för den inmönstrade beväringens och dels tillökning af antalet årsklasser inom densamma.

»Det är emellertid icke endast ur dessa synpunkter, som nödvändigheten af en ny beväringstagnings antagande hos oss får bedömas. Äfven andra i hög grad tvingande skäl göra en sådan lag oundgänglig.

»Erfarenheten gifver nemligen vid handen, att ett ganska stort antal af de beväringsskyldige under nuvarande förhållanden undandrager sig

beväringsspligten, och, hvad värre är, detta antal synes år från år betänkligt tillväxa.

»När nu känt är att ett dylikt undanhållande från *en pligts* fullgörande ingalunda eger rum företrädesvis inom den kroppsarbetande befolkningen, utan tvärtom till icke ringa del bland sådana, som utbildade sig för affärsverksamheten eller tjänstemannabanan, såsom bokhållare, studerande och dylike, så torde lätteligen inses hvilket förderligt inflytande detta i längden måste utöfva på hela nationalkarakteren. Har icke den mera upplyste och bildade en sann uppfattning af medborgarens pligter mot sitt land, så har man ännu mindre skäl att förvänta det hos den mindre upplyste, som tvärtom i detta exempel från de i bildning öfver honom stående lätteligen ser en maning att äfven för sin del söka undandraga sig hvad lagen bjuder; och vådan deraf, att en dylik missaktning för lagarne uppammas inom ett samhälle, som vill kallas »lagbundet», inses lätt af hvar och en, som icke vill låta historiens lärdomar draga sig spårlöst förbi.

»Skärpt kontroll öfver de beväringsskyldige är därför en oeftergiflig fordran. Derigenom vinnes dessutom äfven den fördelen, att man lättare och rättvisare kan från beväringssbördan befria dem, som verkligen kunna behöfva en dylik lindring. Detta mål kan dock ej ernås annat än genom ett ordnad *inskrifningsväsende*.

»Bland alla de förslag till ny värnpligtslag, som under de närmast föregående åren varit utarbetade, torde det, som framlades för 1883 års Riksdag — tack vare den mångsidiga och grundliga behandling detsamma inom de år 1880 tillsatta landt- och sjöförsvarskomitéerna undergick — vara det för våra förhållanden bäst afpassade. Det blef äfven år 1883 till sina hufvudsakligaste delar godkändt af Riksdagens Andra Kammare.»

Utskottet, som, lika med Kongl. Maj:t, anser, att något ovilkorligen måste med det snaraste åtgöras för stärkande af vårt försvars lefvande kraft, samt att, då systemet *stam med beväring* torde vara det, som mest lämpar sig för våra förhållanden, men meningarne i fråga om stamtruppens organisation och sättet för dess anskaffande ännu äro mycket delade, sådana till försvarskraftens stärkande i alla händelser nödiga åtgärder äro för närvarande antagligast, hvilka icke binda i fråga om stamtruppen, tillstyrker på sådana grunder bifall till Kongl. Maj:ts proposition i allt hufvudsakligt.

För de detaljändringar i nämnda proposition, hvilka Utskottet anser sig böra förorda, går Utskottet att nu redogöra.

§ 13 mom. 1.

Dels för att tydligen utmärka, att inskrifningsförrättningarne skola ega rum inom de särskilda kompaniömrådena, dels ock för att lemna föreskrift derom, att der, såsom fallet ofta kan vara t. ex. i Norrland, kompaniömrådes vidsträckthet dertill föranleder, särskild inskrifningsförrättning bör ega rum inom hvarje afdelningsområde, har Utskottet funnit första momentet af denna § böra omredigeras.

§ 15

har undergått en obetydligare förändring i några der begagnade uttryck.

I § 18,

andra stycket, har Utskottet uteslutit orden: »Nämndens ordförande och ledamöter hafva lika rösträtt», enär detta torde, der särskild bestämelse om annat röstberäkningssätt icke är gifven, framgå ur allmänna grundsatser, hvaremot nästa punkt erhållit följande affattning: »Falla vid omröstning till beslut rösterna lika, gälle ordförandens mening.»

I § 19

har Utskottet funnit erforderligt att uttryckligen angifva, att inskrifningsnämnd sammankallas af Konungens Befallningshafvande i det län, hvartill största delen af bataljonsområdet hörer.

I § 21

har Utskottet infört bestämmelse derom, att, om vederbörande landshöfding har förfall att tjenstgöra som ordförande i inskrifningsrevision eller om landshöfdingens embete är ledigt, då inskrifningsrevisionen sammanträder, vederbörande landssekreterare skall inträda såsom i hans ställe ordförande i inskrifningsrevisionen; hvarjemte i samma paragrafs andra stycke tillagts orden: »i kommandoväg» för att angifva den ordning, i hvilken, derest befälhafvare för inskrifningsområde i egenskap af befälhafvare för bataljonsområde deltagit i inskrifningsnämnds förhandlingar, annan lämplig militärperson skall i hans ställe förordnas till ledamot i den inskrifningsrevision, som har att till pröfning upptaga samma nämnds beslut.

I § 22 b)

har för tydlighetens skull ordet »granska» blifvit utbytt mot »granska och, der så skäligen finnes, ändra».

I § 31

af det Kongl. förslaget stadgas, att till tjenstgöring inkallad värnpliktig skall vara underkastad de i krigslag gifna bestämmelser, såväl under all tjenstgöring och under marscher, då han står under militärbefäl, *som ock i fråga om åtlydnad af påbud, hvarigenom han inkallas till tjenstgöring.*

Vid öfvervägande af detta stadgande, hvilket äfven förekom i det vid 1880 års riksdag framlagda, af Lag-Utskottet behandlade förslag till värnpligtslag, har Utskottet, lika med 1880 års Lag-Utskott, funnit försummad inställelse till vapenöfning i fredstid böra undantagas från påföljd af straff efter krigslag. Den i krigslag gifna bestämmelse, som härutinnan är närmast tillämplig, torde vara hvad Strafflagen för krigsmakten den 7 Oktober 1881 i 62 och 68 §§ stadgar derom, att, om krigsman, som hör till manskapet och blifvit särskildt till tjenstgöring inkallad, underlåter att sig inställa, utan att därför ega laga förfall eller sådant, så fort ske kunnat, hos vederbörande befälhafvare anmäla, han skall, när undanhållandet räckt öfver åtta dagar, såsom rymmare beläggas första gången med disciplinstraff af sträng arrest, och dömas andra gången till fängelse i högst sex månader, tredje gången till fängelse från och med sex månader till och med ett år, samt fjerde och följande gånger till straffarbete från och med sex månader till och med två år; men, om frånvaron var kortare, beläggas för olofligt undanhållande med disciplinstraff, dock att, der återfall i brottet sker och omständigheterna äro synnerligen försvårade, fängelse i högst sex månader må ådömas. Dessa stadganden synas Utskottet både till affattning och straffbestämmelser endast kunna vara afsedda för tillämpning å dem, som gjort krigstjensten till sitt yrke, samt vara meddelade med hänsigt till helt andra förhållanden än uraktlåten inställelse till vapenöfning i fredstid från en värnpligtigs sida, hvadan Utskottet ansett krigslag icke heller för framtiden böra för sådant fall tillämpas, utan dylik uraktlåtenhet fortfarande, såsom hittills, böra bestraffas med böter. Utskottet har föreslagit dessa böter till dubbla beloppet mot böter för förfallolöst uteblifvande från inskrifningsförrättning, hvarjemte Utskottet ansett det äfventyr af hemtning på egen bekostnad, som dylikt uteblifvande medför, äfven kunna i förevarande fall

lämpligen stadgas. Bestämmelse i sådant hänseende har inrymts i § 42 såsom ett tredje moment, samt i tillämpligheten af nu förevarande § den inskränkning skett, att beträffande åttlydnad af påbud om inkallande i tienstgöring värnpliktig skulle vara underkastad krigslag endast i fråga om åttlydnad af påbud, hvarigenom han vid utbrott af eller fara för krig inkallas till tienstgöring.

§ 42.

Beträffande det i denna § gjorda tillägg af ett tredje moment hänvisas till motiveringen under § 31.

Beträffande § 45

har Utskottet ansett, att der ifrågavarande förfall äfven bör kunna styrkas genom intyg af *ledamot* i kommunalnämnden och i paragrafen infört bestämmelse härom.

§§ 46 och 47 (46).

Kongl. Maj:t har under § 46 föreslagit den bestämmelse, att förseelser mot värnpligtslagen skola åtalas af *allmän åklagare*, hvilket innebär, att åtal i nämnda afseende skall anställas vid laga domstol.

Denna bestämmelse anser sig Utskottet icke böra tillstyrka i den allmänlighet, i hvilken bestämmelsen är affattad. Mycken onödig omgång och dermed följande kostnader ej mindre för den felande värnpliktige än för staten skulle uppstå genom ett dylikt stadgandes tillämpning.

Som bekant, innehåller Kongl. kungörelsen om utskrifningssättet och inrättningen af allmänna beväringssmanskapet den 27 Oktober 1812 icke stadganden om bötespåföljd för uteblifvande. Enligt 1 § 2 mom. af förordningen angående allmänna beväringssmanskapets mönstringar och öfningsmöten den 13 Februari 1849 skulle emellertid Konungens Befallningshafvande uti de kungörelser, hvarigenom de beväringsskyldige, som borde undergå mönstring, blefve kallade att sig å mönstringsstället infinna, utsätta lämpligt vite för beväringsskyldigs uteblifvande; hvaremot fortfarande något ansvar icke fans stadgad för den, som, ehuru vid mönstringen approberad, likväl uteblefve från sjelfva vapenöfningen eller beväringssmötet. Emellertid och då ett sådant uteblifvande från vapenöfningen ganska ofta under de närmast föregående åren egt rum, samt 18 § i Kongl. kun-

görelsen den 13 Februari 1849, i fråga om ansvar efter krigsartiklarne, icke kunde eller borde för detta fall i fredstid tillämpas, ansåg Kongl. Maj:t, enligt cirkulär till samtliga Dess Befallningshafvande den 15 Februari 1859, att, till förekommande af dylika försök att undandraga sig beväringsskyldigheten fullgörande, lämpligt vite jemväl borde stadgas för inmönstrad beväringsskyldig, som utan laga förfall till vapenöfningen sig icke instälde, och förordnade följaktligen:

att beloppet af vitet för uteblifvande vid vapenöfningarne skulle bestämmas till dubbelt emot det, som utsattes för frånvaro vid mönstringen;

att, vid aflemnandet till militärbefälet af årets exercisskyldige beväringsskötare, kronobetjeningen borde skriftligen uppgifva icke allenast antalet af dem, som vid de utlysta samlingsplatserna sig icke inställt, utan äfven, så vidt möjligt vore, orsaken till deras uteblifvande; hvilket allt sedermera uti inryckningsförslaget borde anmärkas; samt

att anmälan om dem, som uteblifvit, borde af regements- eller corpschefen derefter göras hos Konungens Befallningshafvande, som äfven skulle erhålla en dylik underrättelse från kronobetjeningen, för att kunna vidtaga nödiga åtgärder för vitets uttagande af den försumlige samt om hans inställelse vid följande årets vapenöfning, derest han icke, utan tidsutdrägt, kunde anträffas och till vapenöfningen å vederbörlig mötesplats genast inställas, hvarom kronobetjeningen då, utan afvaktan på särskilda ordres från Konungens Befallningshafvande, skulle ega att gå i författning; och borde hemtningskostnaden af karlen, så framt tillgång hos honom funnes, ersättas.

Här var sålunda, beträffande ansvaret för uteblifvande, ej mindre från mönstring, än från vapenöfning, fråga om vite, hvilket Konungens Befallningshafvande förelade i de kungörelser, hvarigenom de beväringsskyldige inkallades till mönstring eller vapenöfning, och det föll sig då ock naturligt, att det sedermera var *Konungens Befallningshafvande*, som, vid uteblifvande, ålade utgifvande af vitesbeloppet. Saken stälde sig något annorlunda, sedan i förordningen angående den allmänna beväringens mönstringar och öfningsmöten den 9 Februari 1861 § 11 mom. 5 och § 21 stadgats viss bötespåföljd för uteblifvande från mönstring och vapenöfning. Visserligen kallades i förordningens §§ 3 och 21 påföljden *vitesbot*; men då hvarken nämnda förordning eller Kongl. kungörelsen angående den allmänna beväringen den 13 November 1860 innehöll någon uttrycklig bestämmelse derom, att böternas utgifvande skulle åläggas af Konungens Befallningshafvande, samt 1860 års författning i sin § 40 äfven talade om den andel i viten och böter enligt beväringsskyldighetsförfattning-

garne, som skulle tillfalla åklagaren, hafva icke inom alla län Konungens Befallningshafvande ansett sig kunna fortfarande sjelfve tillämpa bötespåföljden, utan låtit för böternas ådömande allmän åklagare vända sig till laga domstol. Emellertid hafva särskildt under sist förliedet år fallit flere Kongl. Maj:ts utslag, hvori Kongl. Maj:t fastställt Svea Hofrätts utslag med förklarande, att »sådana mål icke vore af beskaffenhet att tillhöra domstols pröfning». Öfver de af Konungens Befallningshafvande i dylika mål meddelade beslut fullföljes talan hos Kongl. Maj:t i Landtförsvars- eller Sjöförsvarsdepartementet. Utskottet tror icke, att det vid antagande af ny värnpligtslag kan vara skäl att afvika från den ordning i nu ifrågavarande afseende, hvilken hittills allmännast och med fördel tillämpats, hvadan Utskottet i § 47 föreslagit bestämmelser, likartade med dem, som beträffande böter i mantalsskrifningsmål gälla på grund af § 11 i förordningen angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande den 20 Juli 1861.

Den af Utskottet föreslagna redaktion utmärker, att i det fall, att vid inträffadt uteblifvande, vid inskrifningsförrättning vederbörande inskrifningsrevision, vid mönstring den militärperson, som förrättar mönstringen, och vid vapenöfning vederbörande chefsenbete *godkänner* föredet intyg enligt § 45 om sjukdom, den värnpligtige icke behöfver upptagas på de till Konungens Befallningshafvande ingående förteckningar å de uteblifne. Då bedömandet, huruvida föredet intyg om sjukdomsförfall motsvarar de fordringar å sådant intyg, derest det skall anses giltigt, som § 45 innehåller, är af helt och hållet yttre formel natur, har man trott sig kunna, till undvikande af onödig omgång, öfverlemnast ett dylikt *godkännande* åt ofvan nämnda myndigheter.

Det i § 47 stadgade förfarande har emellertid icke ansetts lämpligen böra ifrågakomma beträffande bötesyrkanden enligt § 41 för åsidosättande af föreskrifterna i § 33 mom. 2 och 3, enär härvidlag kunna förete sig en mängd omständigheter, hvilka torde böra pröfvas af laga domstol, hvadan § 46 erhållit en härå syftande affattning.

I § 48

har Utskottet meddelat föreskrift, att böter enligt nu ifrågavarande lag skola, vid bristande tillgång till deras gäldande, förvandlas enligt allmän strafflag, en bestämmelse, som icke förekommer i Kongl. Maj:ts proposition, men som, vid jemförelse med innehållet i 8, 9 och 10 §§ af förordningen om nya strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 16 Februari 1864, torde befinnas erforderlig.

§ 49 (46).

I denna § har Utskottet infört hvad § 46 i Kongl. Maj:t förslag innehåller om användning af bötesmedel, som inflyta på grund af lagen, men med sådan affattning, att deraf må frångå, att den på grund af § 40 i 1860 års kungörelse samt § 28 i 1861 års förordning nu bestående *Beväringsmanskapets Invalid- och Pensionsfond*, hvars behållning, enligt kapitalkonto till rikshufvudboken för år 1882, vid nämnda års slut utgjorde Kr. 328,796,05, bör sammanslås till en fond med de medel, som på grund af bestämmelsen i denna § kunna komma att inflyta.

Med anledning af det sålunda förändrade innehållet i Art. IX har dess rubrik äfven blifvit förändrad.

§ 50 (47)

har undergått omredigering, hufvudsakligen med anledning af det förhållande, Utskottet nu går att närmare omförmåla.

1860 års kungörelse innehåller tvenne stadganden, som icke egentligen angå den allmänna beväringen, utan innefatta för rust- och rotehållare vissa förmåner, hvilka, tillkomna i sammanhang med införandet af den allmänna beväringen, icke torde vara afsedda att nu i sammanhang med antagandet af denna värnpligtslag upphävas. Dessa ur 1812 års kungörelse hemtade stadganden äro med den omredaktion och tilllägg, det senare stadgandet erhållit i Kongl. kungörelsen den 13 Februari 1849, upptagna i §§ 5 och 39 af 1860 års kungörelse samt lyda sålunda:

§ 5.

»Vill delegare i båtsmans-, ryttare-, eller ständigt rotehåll, som är till utskrifning förbunden, sjelf utgå för ledig rote eller rusthållsnummer, och har han dertill bevisligen antagen blifvit, vare honom förbehållet att, i likhet med beväringsmanskapet, afgå från krigstjensten vid slutet af det år, med hvilket hans beväringsskyldighet skulle tilländagå.»

§ 39.

»Mom. 1. Sedan, vid utbrott af krig, indelta armén eller båtsmanshället enligt gällande författningar blifvit kompletteradt, upphör, under den tid kriget varar, rust- och rotehållares rekryteringsskyldighet, hvilken

deremot, efter återstæld fred, vidtager tre månader efter det trupperna återkommit till sin hemort, så framt icke Vi af särskilda omständigheter skulle finna för godt att en längre vakanstid tillåta.

»Mom. 2. Alla vid indelta armén och båtsmanshållet under krig uppkommande vakanser skola genast fyllas med beväringmanskap, hvilket dock endast må tills vidare uti de ledigblifna ordinarie numren insättas, så vida icke beväringsskarlen efter slutadt krig åstundar att, på de i senaste legokontraktet betingade vilkor, i numret kvarstå, i hvilket fall sådant ej må af rust- eller rotehållaren förvägras, utan dylikt med beväringsskarl fylldt nummer i allt anses såsom behörigen rekryteradt, med deraf följande ömsesidiga rättigheter och skyldigheter.»

Då nu enligt den ifrågavarande paragrafen, sådan den lyder i Kongl. Maj:ts proposition, 1860 års kungörelse i dess helhet skulle upphöra att gälla, komme, om propositionen i denna del oförändrad bifölles, jemväl nämnda tvenne stadganden att upphävas. För att förekomma detta har Utskottet ansett särskildt undantag för dessa stadganden erfordras, så att de, oaktadt upphäfvandet i öfrigt af 1860 års kungörelse, fortfarande må vara i kraft.

§ 52 (49).

För att tydligen utmärka, att invånarne på Gotland tills vidare skola *i alla afseenden* stå utanför tillämpning af denna lag, har Utskottet ansett paragrafen böra i sådant syfte erhålla en annan affattning än i den Kongl. propositionen.

§§ 54 och 55 (51).

Utskottet har funnit det för hela lagen så betydelsefulla stadgandet derom, att lagen icke må ändras eller upphävas utan Konungs och Riksdags sammanstående beslut, böra meddelas för sig fristående i en särskild paragraf.

Slutligen vill Utskottet anmärka, att å hvarje ställe i den af Kongl. Maj:t föreslagna lagtext, hvarest, utom vid angifvande af paragrafnummer, sifferbeteckning förekommer, sådan beteckning af Utskottet ansetts böra utbytas mot bokstafs-beteckning till vinnande af öfverensstämmelse med beteckningen i § 1 af det Kongl. lagförslaget.

Med stöd af det nu anförda och under åberopande i öfrigt af hvad de med nu förevarande proposition i sammanhang stående, Riksdagen

meddelade yttranden till statsrådsprotokollet innehålla, får Utskottet hemställa,

att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts förevarande proposition icke kan bifallas i oförändradt skick, må, för den händelse Riksdagen godkänner Kongl. Maj:ts propositioner angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter och om lindring i rustnings- och roteringsbesvären, jemväl för sin del antaga följande

Värnpligtslag.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

Art. I.

Allmänna bestämmelser.

§ 1.

Värnpligt
och värn-
pligtsålder.

Hvarje svensk man är pliktig att deltaga i fäderneslandets försvar från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguetta år, till och med det, under hvilket han fyller fyratio år.

§ 2.

Frikallelse.

Från värnpligtens fullgörande frikallas den, som till följd af lyte, sjukdom eller annan dylik orsak är till tjenst vid rikets försvar oförmögen.

§ 3.

Beväring och
landstorm.

1. Värnpligten fullgöres i beväringen och landstormen. Beväringsdelas i första och andra uppbådet. Tjenstetiden är sex år i första uppbådet och derefter sex år i det andra.

I krigstid bestämmer dock endast behofvet tjenstetidens längd för det uppkallade manskapet.

2. Under den tid värnpliktig icke tillhör beväringen, tillhör han landstormen.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

§ 4.

Beväringen tillhör hären eller flottan, landstormen endast hären.

Värnpligtens
fullgörande
i hären och
flottan.

§ 5.

1. Värnpliktig är skyldig att inställa sig till inskrifning i hären eller flottan det år, han fyller tjuguetta år.

Tiden för in-
skrifning.

2. Tjenstetiden enligt § 3 mom. 1 beräknas från början af nyss nämnda år, äfven om den värnpligtige till följd af laga förfall eller beviljad uppskof först ett senare år skulle blifva inskrifven.

Tjenstetid.

Har sådan senare inskrifning skett till följd af den värnpligtiges förfallolösa uteblifvande, räknas tjenstetiden från början af inskrifningsåret.

Inställer inskrifven värnpliktig sig icke till tjenstgöring det år, han första gången blifvit till vapenöfning inkallad, räknas hans tjenstetid från början af det år, han inträder i tjenstgöring.

§ 6.

Äfven före det år, värnpligten inträder, må yngling anmäla sig till inskrifning och dervid uppgifva den truppafdelning eller flottans station, hvilken han vill tillhöra. För bifall härtill erfordras, att han är till krigstjänst duglig och i öfrigt lämplig till den tjänst, hvartill han anmäler sig.

Tidigare in-
skrifning kan
medgifvas.

Han tillhör likväl första uppbådet, intill dess sex år förflutit från och med det år, då han fylde tjuguetta år.

Hvad i denna lag stadgas om värnpligtige gäller i tillämpliga delar för de enligt denna paragraf inskrifne, äfven innan de i värnpligtsåldern inträdt.

§ 7.

Vapenför värnpliktig inskrifves till vapentjänst; öfrige värnpligtige till annan befattning vid hären eller flottan, hvartill de må finnas lämplige.

Värnpligtigs
tjänst.

§ 8.

Rörande inskrifne värnpligtiges befrielse från tjenstgöring under krigstid meddelar Konungen de föreskrifter, som för rikets tjänst och det allmännas behof finnas vara påkallade.

Befrielse un-
der krigstid.

*Kongl. Maj:ts förslag:**Lag-Utskottets förslag:*

§ 9.

Värnpliktig - Värnpliktig, som är lagstadd eller annorledes i annans tjänst eller
 får ej hindras arbete antagen, må ej af husbonde eller arbetsgifvare hindras att i be-
 att inställa sig. hörig tid inställa sig till inskrifning, vapenöfning eller annan tjänstgöring.

§ 10.

Värnpliktig, Värnpliktig, som är förlustig medborgerligt förtroende, må ej vapen-
 som är för- öfvas, utan skall till lämpliga arbeten användas.
 lustig med-
 borgerligt för-
 troende.

Art. II.

Om inskrifning till utgörande af värnpligten.

§ 11.

- Inskrifnings- Inskrifnings- 1. Riket indelas för de värnpligtiges inskrifning uti visst antal in-
 områden. skrifningsområden.
 2. Hvarje inskrifningsområde delas i visst antal bataljons-, kom-
 pani- och afdelningsområden.
 3. För hvarje af här nämnda områden förordnas en befälhafvare.

§ 12.

Rullföringen 1. Vederbörande mantalsskrifningsförrättare åligger att, sedan man-
 öfver dem, som talsskrifningarna blifvit afslutade, med ledning af mantalsslängderna och
 inträda i värn- i enlighet med de föreskrifter, Konungen utfärdar, uppsätta fullständiga
 pligtsåldern. listor öfver de till beväringen hörande värnpligtige till grund för den
 stamrulla, som skall föras öfver de värnpligtige inom hvarje kompani-
 område. Dessa listor skola för granskning öfversändas till vederbörande
 pastorsembeten, hvilka genom anteckning å dem böra ypplysa, dels om
 någon af deruti upptagne värnpligtige afflidit eller afflyttat till annan
 ort, som, då den är känd, bör uppgifvas, dels om och hvilka utom de
 å listorna upptagne, men till samma åldersklasser hörande personer, efter
 mantalsskrifningen inflyttat i församlingen, hvarefter listorna, bekräftade
 med vederbörande pastorers underskrifter, skola af dem till mantals-

*Kongl. Maj:ts förslag:**Lag-Utskottets förslag:*

skrifningsförrättaren återsändas. Mantalsskrifningsförrättaren insänder dessa listor, behörigen transporterade och summerade, till Konungens Befallningshafvande, som ofördröjligen öfversänder dem till inskrifningsområdets befälhafvare. Om den tid, inom hvilken mantalsskrifningsförrättare samt pastorer skola fullgöra förberörda åligganden, varder särskildt stadadt.

2. Direktionerna öfver sjömanshusen skola på sätt och inom tid, som Konungen bestämmer, hvarje år insända uppgift å de i sjömanshusens register inskrifne, till bevärningen hörande värnpligtige till Konungens Befallningshafvande, som ofördröjligen öfversänder äfven dessa uppgifter till inskrifningsområdets befälhafvare.

3. Denne befälhafvare låte derefter upprätta fullständiga rullor öfver inskrifningsområdets värnpligtige af de tolf första årsklasserna.

4. Presterskapet samt landstatens tjenstemän, synnerligen mantalsskrifningsförrättare, så ock direktionerna öfver sjömanshusen, vare pligtige att, i allt hvad på dem kan ankomma, tillhandagå vederbörande befäl med de upplysningar och det bistånd, som af dem kunna äskas för de värnpligtiges redovisande och inskrifning.

5. Der anteckningar motsvarande husförhörslängderna föras af annan myndighet än presterskapet, skola presterskapets skyldigheter enligt denna paragraf åligga sådan myndighet.

§ 13.

1. Hvarje år skall på tider och ställen, som bestämmas af Konungens Befallningshafvande, efter hörande af inskrifningsområdets befälhafvare, inskrifning inom de särskilda inskrifningsområdena förrättas med de värnpligtige, som under året fylla 21 år, samt med de äldre värnpligtige, hvilka vid föregående inskrifningsförrättningar bort vara tillstädes, men uteblifvit eller vid sådan förrättning erhållit uppskof med inskrifning.

1. Hvarje år skall inom de särskilda kompaniömrådena, eller, der kompaniömrådes vidsträckthet dertill föranleder, inom dess särskilda afdelningsområden, å tider och ställen, som, efter det inskrifningsområdets befälhafvare blifvit hörd, bestämmas af Konungens Befallningshafvande, inskrifning förrättas med de värnpligtige, som under året fylla tjuguetta år, samt med de äldre värnpligtige, hvilka vid föregående inskrifningsförrättningar bort vara tillstädes, men uteblifvit eller vid

Värnpligtigs
inskrifning.

Kongl. Maj:ts förslag:

2. Värnpliktig, som är inskrifven vid sjömanshus, redovisas inom det inskrifningsområde, der sjömanshuset är beläget.

3. Inkallelse till inskrifningsförrättning verkställs af Konungens Befallningshafvande genom kungörelse.

Lag-Utskottets förslag:

sådan förrättning erhållit uppskof med inskrifning.

2. Värnpliktig, som är inskrifven vid sjömanshus, redovisas inom det inskrifningsområde, der sjömanshuset är beläget.

3. Inkallelse till inskrifningsförrättning verkställs af Konungens Befallningshafvande genom kungörelse.

§ 14.

Personlig inställelse och mottagande af inskrifningsbok.

Vid inskrifningsförrättning är hvarje till densamma inkallad värnpliktig skyldig att personligen inställa sig med undantag af den, som är inskrifven å sjömanshus.

Till inskrifningsförrättning skola vederbörande tjänstemän införskaffa de värnpligtiges prestbetyg.

Efter inskrifningen erhåller den värnpligtige en inskrifningsbok, hvori skall af vederbörande befäl antecknas hvad som beträffande hans värnpligt är af vigt att kunna styrka, såsom fullgjord tjänstgöringskyldighet med mera dylik.

§ 15.

Inskrifning utom hemorten.

Värnpliktig må undergå inskrifning å den ort, der han vistas, äfven om han derstädes icke är mantalsskrifven, men skall i sådant fall hos vederbörande inskrifningsnämnd anmäla sig och dervid förevisa af honom *sjelf anskaffadt* prestbetyg. Sådan värnpliktig anses dock fortfarande tillhöra det område, der han är mantalsskrifven, så vidt han icke till annat område i laga ordning öfverflyttar.

Värnpliktig må undergå inskrifning å den ort, der han vistas, äfven om han derstädes icke är mantalsskrifven, men skall i sådant fall hos vederbörande inskrifningsnämnd anmäla sig och dervid förevisa prestbetyg, *hvilket han är skyldig att sjelf sig förskaffa*. Sådan värnpliktig anses dock fortfarande tillhöra det område, der han är mantalsskrifven, så vidt han icke till annat område i laga ordning öfverflyttar.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

Art. III.

Om uppskof med inskrifning och tjänstgöring.

§ 16.

Uppskof med inskrifning till nästföljande års inskrifningsförrättning ^{Uppskof med inskrifning.} kan medgifvas:

a) den, som af en eller annan möjligen öfvergående anledning, såsom tillfällig sjukdom, försenad kroppsutveckling eller dylikt, vid inskrifningsförrättningen befinnes till tjensten oförmögen eller olämplig; samt

b) ende arbetsföre sonen till orkeslös eller vanför fader eller till enka, äfvensom ende arbetsföre brodern till ett eller flere minderåriga eller vanföra fader- och moderlösa syskon, dock endast såvida sagda föräldrar eller syskon äro af sonens eller broderns arbete för sitt uppehälle beroende och med honom sammanbo.

Förefinnes dylik anledning till befrielse ännu vid inskrifningsförrättningen det år, under hvilket den värnpligtige fyller sitt tjugufjerde lefnadsår, frikallas han under fredstid från värnpligtens fullgörande i beväringen.

§ 17.

Uppskof med den i § 27 omförmälda tjänstgöring vid hären eller flottan under fredstid kan till det år, under hvilket värnpligtig fyller ^{Uppskof med tjänstgöring.} tjugutvå år, medgifvas:

a) värnpligtig, som idkar studier och styrker sig behöfva sådant uppskof för afslutande af redan fortskriden lärokurs;

b) å sjömanshus inskrifven värnpligtig, som enligt intyg från sjömanshusdirektionen är förhyrd för längre resa å handelsfartyg och som till följd deraf icke utan väsentlig olägenhet kan, så länge resan fortvarar, inställa sig;

c) annan värnpligtig, så vidt giltiga skäl för uppskofvets beviljande pröfvas vara anförda, såsom att han sjelf förvaltar och brukar honom tillhörig fast egendom eller sjelf drifver honom tillhörig handels-, fabriks- eller annan industriell rörelse, samt vid inskrifningsförrättningen

*Kongl. Maj:ts förslag:**Lag-Utskottets förslag:*

befinnes af en eller annan anledning icke hafva varit i tillfälle att på lämpligt sätt ordna om fastighetens eller rörelsens skötande under den tid, han för sin militära tjänstgöring skulle blifva frånvarande.

Art. IV.

Om inskrifningsnämnd och inskrifningsrevision.

§ 18.

Inskrifnings-
nämndens
samman-
sättning.

För hvarje bataljonsområde skall finnas en inskrifningsnämnd, bestående af områdets befälhafvare såsom ordförande samt fyra ledamöter, nemligen en af Konungens Befallningshafvande i det län, till hvilket största delen af området hörer, der till förordnad lagfaren man, äfvensom för hvarje kompaniområde den rullförande kompaniofficern samt två inom samma område bosatte, icke militäre personer, hvilka jemte ett lika antal suppleanter väljas hvarje gång för två år af landstinget eller, der kompaniområde utgöres af stad, som ej under landsting lyder, af stadsfullmäktige. En af de sålunda utsedde ledamöterna och en af suppleanterne afgå dock efter lottning vid slutet af det år, då denna lag vunnit tillämpning, hvarefter en ledamot och en suppleant årligen väljas. Omfattar kompaniområde landsdelar, hörande under olika landsting, eller landsdel

För hvarje bataljonsområde skall finnas en inskrifningsnämnd, bestående af områdets befälhafvare såsom ordförande samt fyra ledamöter, nemligen en af Konungens Befallningshafvande i det län, till hvilket största delen af området hörer, der till förordnad lagfaren man, äfvensom för hvarje kompaniområde den rullförande kompaniofficern samt två inom samma område bosatte, icke militäre personer, hvilka jemte ett lika antal suppleanter väljas hvarje gång för två år af landstinget eller, der kompaniområde utgöres af stad, som ej under landsting lyder, af stadsfullmäktige. En af de sålunda utsedde ledamöterna och en af suppleanterne afgå dock efter lottning vid slutet af det år, då denna lag vunnit tillämpning, hvarefter en ledamot och en suppleant årligen väljas. Omfattar kompaniområde landsdelar, hörande under olika landsting, eller landsdel

Kongl. Maj:ts förslag:

och stad, som ej under landsting lyder, väljas särskildt för hvarje sådan landsdel eller stad två ledamöter i nämnden jemte lika antal suppleanter. De af landsting eller stadsfullmäktige valde ledamöter eller, i händelse de äro hindrade, deras suppleanter deltaga i nämndens förrättningar endast i hvad angår det område, för hvilket de blifvit valde.

För att beslut må kunna af nämnden fattas, erfordras att ordföranden och minst 2 ledamöter äro tillstädes. *Nämndens ordförande och ledamöter hafva lika rösträtt.* Falla rösterna lika, gälle ordförandens mening.

Nämnden biträdes af en läkare.

Lag-Utskottets förslag:

och stad, som ej under landsting lyder, väljas särskildt för hvarje sådan landsdel eller stad två ledamöter i nämnden jemte lika antal suppleanter. De af landsting eller stadsfullmäktige valde ledamöter eller, i händelse de äro hindrade, deras suppleanter deltaga i nämndens förrättningar endast i hvad angår det område, för hvilket de blifvit valde.

För att beslut må kunna af nämnden fattas, erfordras att ordföranden och minst två ledamöter äro tillstädes. *Falla vid omröstning till beslut rösterna lika, gälle ordförandens mening.*

Nämnden biträdes af en läkare.

§ 19.

Inskrifningsnämnden, hvars ledamöter sammankallas af Konungens Befallningshafvande, tillkommer och åligger:

a) att verkställa de i § 13 omnämnda inskrifningar samt dervid i flottan inskrifva de värnpligtige, hvilka i § 25 mom. 1 omförmälas;

b) att pröfva och besluta om de i §§ 2, 16 och 17 omnämnda frikallelser och uppskof;

c) att mottaga de inskrifnes anmälningar rörande de vapenslag, de önska tillhöra;

d) att pröfva och yttra sig om de inskrifnes lämplighet för det ena

Inskrifningsnämnden, hvars ledamöter sammankallas af Konungens Befallningshafvande *i det län, hvar-till största delen af bataljonsområdet hörer*, tillkommer och åligger:

a) att verkställa de i § 13 omnämnda inskrifningar samt dervid i flottan inskrifva de värnpligtige, hvilka i § 25 mom. 1 omförmälas;

b) att pröfva och besluta om de i §§ 2, 16 och 17 omnämnda frikallelser och uppskof;

c) att mottaga de inskrifnes anmälningar rörande de vapenslag, de önska tillhöra;

d) att pröfva och yttra sig om de inskrifnes lämplighet för det ena

Inskrifningsnämndens åligganden.

Kongl. Maj:ts förslag:

eller andra vapenslaget eller för annan befattning vid hären eller flottan;

e) att tillställa de inskrifne den i § 14 omnämnda inskrifningsbok, i hvilken nämndens beslut bör vara antecknad, och med hvilken bör följa ett utdrag af denna lag samt af andra lagar och stadganden rörande krigsmakten; börande sådan inskrifningsbok för värnpliktig, som är å sjömanshus inskrifven och icke vid förrättningen sig inställer, öfversändas till vederbörande sjömanshusdirektion, der inskrifningsboken får af den värnpligtige afhemtas;

f) att förordna om de värnpligtiges öfverförande vid behörig tid såväl till beväringens andra uppåd som till landstormen.

Öfver nämndens beslut föres protokoll af den utaf Konungens Befallningshafvande förordnade ledamoten, och skola, innan nämnden lemna förrättningsstället, såväl inskrifningslängderna som protokollet af nämnden underskrifvas.

Lag-Utskottets förslag:

eller andra vapenslaget eller för annan befattning vid hären eller flottan;

e) att tillställa de inskrifne den i § 14 omnämnda inskrifningsbok, i hvilken nämndens beslut bör vara antecknad, och med hvilken bör följa ett utdrag af denna lag samt af andra lagar och stadganden rörande krigsmakten; börande sådan inskrifningsbok för värnpliktig, som är å sjömanshus inskrifven och icke vid förrättningen sig inställer, öfversändas till vederbörande sjömanshusdirektion, der inskrifningsboken får af den värnpligtige afhemtas;

f) att förordna om de värnpligtiges öfverförande vid behörig tid såväl till beväringens andra uppåd som till landstormen.

Öfver nämndens beslut föres protokoll af den utaf Konungens Befallningshafvande förordnade ledamoten, och skola, innan nämnden lemna förrättningsstället, såväl inskrifningslängderna som protokollet af nämnden underskrifvas.

§ 20.

Besvär öfver
inskrifnings-
nämndens
beslut.

Öfver inskrifningsnämndens beslut må besvär anföras endast af ledamot i nämnden eller af värnpliktig, som beslutet rör. Dessa besvär skola ställas till den i nästföljande § omförmälda inskrifningsrevision samt inom fjorton dagar efter beslutets meddelande ingifvas till Konungens Befallningshafvande i det län, inom hvilket förrättningen egt rum. Besvären må afven inom behörig tid med posten insändas; dock skall i sådant fall behörigen styrkas, att den klagande egenhändig undertecknat besvärsskriften eller att densamma på hans begäran eller med hans samtycke blifvit uppsatt.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

§ 21.

För hvarje inskrifningsområde skall finnas en inskrifningsrevision, bestående af landshöfdingen i det län, till hvilket största delen af området hörer, såsom ordförande samt af fyra ledamöter, nemligen inskrifningsområdets befälhafvare äfvensom för hvarje till området hörande län, eller ej under landsting lydande stad, tre inom länet eller staden bosatte män, som jemte tre suppleanter utses för tre år af landstinget eller för stad, som icke lyder under landsting, af stadsfullmäktige. Efter lottning afgå dock en af de sålunda utsedde ledamöterna jemte en suppleant vid slutet af första året samt ytterligare en ledamot och en suppleant vid slutet af andra året från det, denna lag vunnit tillämpning. En ledamot och en suppleant väljas årligen i de afgåendes ställe, hvarje gång för tre år.

Der befälhafvare för inskrifningsområde i egenskap af befälhafvare för bataljonsområde deltagit i inskrifningsnämnds förhandlingar, förordnas annan lämplig militärperson i hans ställe till ledamot af den inskrifningsrevision, som har att till pröfning upptaga samma nämnds beslut.

För hvarje inskrifningsområde skall finnas en inskrifningsrevision, bestående af landshöfdingen *eller, i händelse denne har förfallt eller embetet är ledigt, landssekreteraren* i det län, till hvilket största delen af området hörer, såsom ordförande samt af fyra ledamöter, nemligen inskrifningsområdets befälhafvare äfvensom för hvarje till området hörande län, eller ej under landsting lydande stad, tre inom länet eller staden bosatte män, som jemte tre suppleanter utses för tre år af landstinget eller, för stad, som icke lyder under landsting, af stadsfullmäktige. Efter lottning afgå dock en af de sålunda utsedde ledamöterna jemte en suppleant vid slutet af första året samt ytterligare en ledamot och en suppleant vid slutet af andra året från det, denna lag vunnit tillämpning. En ledamot och en suppleant väljas årligen i de afgåendes ställe, hvarje gång för tre år.

Der befälhafvare för inskrifningsområde i egenskap af befälhafvare för bataljonsområde deltagit i inskrifningsnämnds förhandlingar, förordnas *i kommandoväg* annan lämplig militärperson i hans ställe till ledamot af den inskrifningsrevision, som har att till pröfning upptaga samma nämnds beslut.

Inskrifnings-
revisionens
samman-
sättning.

Kongl. Maj:ts förslag:

De af landsting eller stadsfullmäktige valde ledamöter eller, i händelse de äro förhindrade, deras suppleanter deltaga i nämnda för rättning endast i hvad den angår det område, för hvilket de blifvit valde.

Om det antal ledamöter, som för beslut erfordras, så ock om omröstning gälle för inskrifningsrevision hvad i § 18 är om inskrifningsnämnd stadgadt.

Revisionen biträdes af en militärläkare och en dertill förordnad civilläkare.

Lag-Utskottets förslag:

De af landsting eller stadsfullmäktige valde ledamöter eller, i händelse de äro förhindrade, deras suppleanter deltaga i nämnda för rättning endast i hvad den angår det område, för hvilket de blifvit valde.

Om det antal ledamöter, som för beslut erfordras, så ock om omröstning gälle för inskrifningsrevision hvad i § 18 är om inskrifningsnämnd stadgadt.

Revisionen biträdes af en militärläkare och en dertill förordnad civilläkare.

§ 22.

Inskrifnings-
revisionens
verksamhet.

Inskrifningsrevisionen, som sammanträder på kallelse af ordföranden, tillkommer:

a) att pröfva och afdöma besvär mot inskrifningsnämnds beslut;

b) att *granska* sådana inskrifningsnämnds beslut, öfver hvilka olika meningar varit inom nämnden till protokollet antecknade;

c) att bland de värnpligtige, som enligt § 19 dertill pröfvats lämplige, uttaga det antal, som från inskrifningsområdet skall tilldelas rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och trängen, hvarvid i första rummet till nyssnämnda vapen uttagas de, hvilka dertill sig anmält;

d) att i afseende å dem, hvilka enligt § 25 mom. 2 skola i flottan

Inskrifningsrevisionen, som sammanträder på kallelse af ordföranden, tillkommer:

a) att pröfva och afdöma besvär mot inskrifningsnämnds beslut;

b) att *granska och, der så skäligt finnes, ändra* sådana inskrifningsnämnds beslut, öfver hvilka olika meningar varit inom nämnden till protokollet antecknade;

c) att bland de värnpligtige, som enligt § 19 dertill pröfvats lämplige, uttaga det antal, som från inskrifningsområdet skall tilldelas rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och trängen, hvarvid i första rummet till nyssnämnda vapen uttagas de, hvilka dertill sig anmält;

d) att i afseende å dem, hvilka enligt § 25 mom. 2 skola i flottan

Kongl. Maj:ts förslag:

inskrifvas, tillämpa hvad här ofvan blifvit om inskrifning till specialvapen föreskrifvet.

Inskrifningsrevisionens beslut öfverlemnas till Konungens Befallningshafvande för att genom dess försorg vederbörande kungöras.

Lag-Utskottets förslag:

inskrifvas, tillämpa hvad här ofvan blifvit om inskrifning till specialvapen föreskrifvet.

Inskrifningsrevisionens beslut öfverlemnas till Konungens Befallningshafvande för att genom dess försorg vederbörande kungöras.

§ 23.

Ej må i inskrifningsrevisionens beslut ändring sökas.

Inskrifningsrevisionens beslut må ej öfverklagas.

Art. V.

Om de värnpligtiges tjenstskyldighet i beväringen.

§ 24.

Värnpliktig är skyldig att tjenstgöra vid det vapen, i hvilket han inskrifves.

Tjenstskyldighet vid bestämdt vapen.

§ 25.

1. I flottan inskrifvas:

- a) å sjömanshus inskrifne värnpligtige, samt
- b) lotsar och lotslärlingar.

Värnpligtigs inskrifning i flottan.

2. Dessutom skola till det antal, som Konungen pröfvar erforderligt, i flottan inskrifvas andra yrkesmän, som anses vara för flottan behöflige.

3. Alle värnpligtige, som icke blifvit inskrifne i flottan, äro underkastade inskrifning i hären.

Värnpligtigs hänvisning till hären.

§ 26.

Värnpligtige uttagas ur inskrifningsområden, på sätt §§ 19 och 22 bestämma, till rytteriet, artilleriet, ingeniörtrupperna, trängen och flottan, hvarefter öfrige värnpligtige tilldelas fotfolket.

Uttagning till olika vapen.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

§ 27.

Värnpligtigs
utbildningstid.

1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i fyratioåtta dagar, hvilken tjenstgöring skall fullgöras vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan under det första året, men vid fotfolket och trängen under två år med trettiofyra dagar under det första året och femton dagar under det derpå följande.

2. Från deltagandet i de femton första dagarnes vapenöfningar befrias värnpliktig vid hären, om han, vid anställd pröfning, visar sig dels hafva förvärfvat den skjutskicklighet, som af rekryt fordras för att blifva godkänd i skjutning, dels ock ega den färdighet i vapenföring, marsch och manöver, som af värnpliktig under motsvarande öfningstid i allmänhet vinnes.

3. Från all öfning i fredstid befrias:

a) lotsar och lotslärlingar,

b) värnpliktig, som styrker, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuguetta år, varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart; med skyldighet likväl att för åtnjutandet af sådan befrielse tillhöra flottans reserv under hela hans värnpligtstid.

§ 28.

Uppbåd till
tjenstgöring.

1. Då rikets försvar det kräfver, må Konungen efter Statsrådets hörande till tjenstgöring inkalla beväringens första uppbåd eller de större eller mindre delar deraf, som finnas behöfliga.

2. Derest i anseende till krig eller fara för krig det för rikets försvar finnes nödigt, att äfven beväringens andra uppbåd, eller någon del deraf i skilda orter eller vid olika vapen, inkallas, må Konungen derom förordna, sedan Han Statsrådet hört och, såvida Riksdagen ej är samlad eller inom trettio dagar sammanträda skall, låtit riksdagskallelse utfärda.

3. Utom de förenade rikenas gränser må beväringens första uppbåd vid hären användas endast till rikets försvar, och efter det att Statsrådet blifvit hört samt riksdagskallelse utfärdats. Utan Riksdagens medgifvande må beväringens andra uppbåd vid hären icke användas utom de förenade rikenas gränser.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

§ 29.

Värnpliktig inkallas till tjänstgöring af vederbörande befäl antingen genom kungörelse, som minst två gånger uppläses i kyrkorna och införes i en eller flere af ortens tidningar, eller genom omedelbar order. Sattet för inkallelse till tjänstgöring.

§ 30.

Värnpliktig vare skyldig att, då han är inkallad till tjänstgöring, verkställa den tjänsteförrättning, honom af vederbörande befälhafvare anvisas; dock att personer med särskild yrkeskunskap företrädesvis användas i de förrättningar, der denna deras yrkeskunskap kan vara påkallad. Tjänsteförrättning.

§ 31.

Till tjänstgöring inkallad värnpliktig är underkastad de i krigslag gifna bestämmelser, såväl under all tjänstgöring och under marscher, då han står under militärbefäl, som ock i fråga om åtlydnad af påbud, hvarigenom han inkallas till tjänstgöring.

Till tjänstgöring inkallad värnpliktig är underkastad de i krigslag gifna bestämmelser, såväl under all tjänstgöring och under marscher, då han står under militärbefäl, som ock i fråga om åtlydnad af påbud, hvarigenom han *vid utbrott af eller fara för krig* inkallas till tjänstgöring. När värnpliktig lyder under krigslag.

§ 32.

De till beväringen hörande värnpligtige, som icke under årets lopp varit inkallade till tjänstgöring, skola undergå mönstring kompanivis eller, då kompani rådets vidsträckthet dertill föranleder, socknevis; dock äro de å sjömanshus inskrifne från inställelse vid dylik mönstring befriade, så ock öfrige värnpligtige, hvilka till befälet aflemna tillförlitlig uppgift om sin bostad. Mönstringskyldighet för icke inkallade.

§ 33.

1. För värnpliktig, som tillhör beväringen, gäller:
a) att han under hela sin tjänstetid tillhör det vapen, vid hvilket han fått sin första utbildning; Värnpligtiges vistelseort och anmänningskyldighet.

*Kongl. Maj:ts förslag:**Lag-Utskottets förslag:*

b) att den, som blifvit inskrifven i hären, skall, då han till annat inskrifningsområde afflyttar, tillhöra den truppafdelning, som erhåller sine värnpligtige från det område, i hvilket han inflyttar, hvaremot värnpliktig vid flottan tillhör, derest han är å sjömanshus inskrifven, den flottans station, som erhåller värnpligtige från det sjömanshus, der han senast inskrifvits, men i annat fall den station, som är närmast belägen till det inskrifningsområde, i hvilket han är bosatt;

c) att, om han icke är till tjänstgöring inkallad, när landstormen inom hans ort uppbådas, han är pliktig utgå med densamma och då har lika skyldighet med landstormsman.

2. För den i hären inskrifne värnpligtige, som tillhör beväringens första uppbåd, gäller dessutom:

a) att, om han vill för längre tid än två månader vistas utom kompaniområdet, anmälan derom skall före afresan göras hos vederbörande kompanibefäl;

b) att, vid afflyttning till annat kompaniområde för att der mantalsskrifvas, han är pliktig derom göra anmälan såväl före afflyttningen hos det kompanibefäl, hvarunder han förut stått, som ock, inom en månad efter ankomsten till den nya boningsorten, hos närmaste befäl vid det kompani, inom hvars område han inflyttat.

3. Värnpliktig vid flottan, som är inskrifven å sjömanshus och tillhör första uppbådet, är skyldig att, då han flyttar från ett sjömanshus till annat, derom göra anmälan hos kompanibefålet vid såväl det ena som det andra af de kompaniömråden, inom hvilka dessa sjömanshus äro belägna, men, derest han upphör att vara vid sjömanshus inskrifven, skall dylik anmälan göras, dels hos kompanibefålet vid det kompaniområde, inom hvilket det sjömanshus är beläget, der han senast varit inskrifven, dels hos befålet vid det kompani, inom hvars område han är bosatt, börande sålunda föreskrifna anmälningar ske senast en månad efter det ombyte af eller afgang från sjömanshus egt rum.

Första uppbådet tillhörande värnpliktig vid flottan, hvilken icke är vid sjömanshus inskrifven, vare underkastad de i mom. 2 gifna bestämmelser rörande anmälan vid tillfällig vistelse utom kompaniområdet eller vid afflyttning.

4. De i mom. 2 och 3 af denna paragraf omförmälda anmälningar må af den värnpligtige göras antingen omedelbart eller ock genom vederbörande presterskap eller sjömanshusdirektion.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

§ 34.

Den, som innehaft anställning vid härens eller flottans stam under minst två år, anses hafva fullgjort sin beväringsofning, men skall efter erhållet afsked, så länge han i följd af sin värnpligt qvarstår i beväringen, tillhöra dess första uppbåd.

Värnpliktig,
som tillhört
härens eller
flottans stam.

Art. VI.

Om de värnpligtiges underhåll och förmåner i beväringen.

§ 35.

1. Under marsch till och från mötesplatsen erhåller värnpliktig marschaflöning enligt särskilda bestämmelser.

Förmåner under marsch.

2. Under öfrig tjenstgöring erhåller värnpliktig underhåll, sjukvård, beklädnad, utredningspersedlar och annan erforderlig utrustning samt dessutom dagaflöning, likaledes enligt särskilda bestämmelser.

Förmåner under öfrig tjenstgöring.

3. Värnpliktig, som under tjenstgöring ådrager sig sådan skada, att hans arbetsförmåga derigenom i större eller mindre mån minskas, erhåller det understöd eller den pension, som författningarna rörande pensionering vid hären eller flottan bestämma.

Pensionering.

Art. VII.

Om landstormen.

§ 36.

Landstormen kan endast under krig och till hemortens försvar uppkallas efter derom af Konungen i Statsrådet fattadt beslut. Uppbådad landstormsman är underkastad i krigslag gifna bestämmelser.

Landstormsmans tjenstgöringsskyldighet.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

§ 37.

Landstormens
indelning.

1. Den inom ett inskrifningsområde befintliga landstorm bildar en landstormsbataljon.

2. Hvarje landstormsbataljon delas i landstormskompanier, hvart och ett bestående af allt till landstormen hörande manskap inom samma kompaniområde.

3. Hvarje landstormskompani delas i sockenafdelningar, så att allt landstormsmanskap från en och samma socken kommer att tillhöra samma sockenafdelning.

§ 38.

Landstormens
tjenstgörings-
område.

Landstormen må icke föras utom eget och närmast tillgränsande inskrifningsområden.

§ 39.

Befäl vid land-
stormen.

1. Befälhafvare inom inskrifningsområde är under fredstid befälhafvare äfven för områdets landstormsbataljon.

2. Befälhafvare inom kompaniområde är under fredstid befälhafvare äfven för områdets landstormskompani.

3. Befälhafvare för sockenafdelningarna förordnas af fördelningsgeneralen, och ega desse befälhafvare att utse behöfligt underbefäl.

4. Under krig förordnar Konungen befälhafvare för de större afdelningar af landstormen, som då kunna bildas.

§ 40.

Landstormsmans
underhåll och för-
måner.

Landstormsmän är under tjenstgöring pligtiga att sjelf förse sig med kläder och att, derest staten icke kan genast vid uppkallandet anskaffa föda, under tiden förse sig äfven med sådan, mot ersättning af staten för värdet af soldatportion.

Vapen, ammunition samt fälttecken, angifvande landstormsmans egenskap af krigsman, tillhandahållas af staten.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

Art. VIII.

Om påföljd för åsidosättande af denna lags föreskrifter och om laga förfall.

§ 41.

Värnpliktig, som utan laga förfall underlåter fullgöra hvad honom enligt § 33 mom. 2 och mom. 3 åligger, böte för hvarje gång fem kronor. Underlåten
anmälan om
flyttning.

§ 42.

1. Värnpliktig, som förfallolöst uteblifver från den i § 13 omnämnda inskrifningsförrättning, böte första gången tio kronor, och, för hvarje gång han ånyo dermed beträdes, tjugo kronor, samt vare dessutom i hvarje fall underkastad äfventyr att blifva hemtad på egen bekostnad.

2. Värnpliktig, som på grund af § 15 inställer sig vid inskrifningsförrättning å annan ort, änder han är mantalsskrifven, men dervid försummar aflemna prestbetyg, samt till följd deraf icke kan emottagas, anses lika med den, som icke inställt sig till inskrifningsförrättning.

1. Värnpliktig, som förfallolöst uteblifver från den i § 13 omnämnda inskrifningsförrättning, böte första gången tio kronor, och, för hvarje gång han ånyo dermed beträdes, tjugo kronor, samt vare dessutom i hvarje fall underkastad äfventyr att blifva hemtad på egen bekostnad. Uteblifvande
från inskrif-
ning.

2. Värnpliktig, som på grund af § 15 inställer sig vid inskrifningsförrättning å annan ort, änder han är mantalsskrifven, men dervid försummar aflemna prestbetyg, samt till följd deraf icke kan emottagas, anses lika med den, som icke inställt sig till inskrifningsförrättning. Försummelse
att aflemna
prestbetyg.

3. Uraktlåter värnpliktig, som blifvit i föreskrifven ordning inkallad till tjenstgöring, utan laga förfall att sig inställa, och är han icke jemlikt

Kongl. Maj:ts förslag.

Lag-Utskottets förslag:

§ 31 att härför anse efter krigslag, böte dubbelt mot hvad i mom. 1 sägs och vare jemväl underkastad der stadgadt hemtningsäfventyr.

§ 43.

Försummad inställelse till mönstring. Värnpliktig, som bort inställa sig till sådan mönstring, som i § 32 omnämnes, men utan laga förfall uteblifvit, böte hvarje gång fem kronor.

§ 44.

Laga förfall.

1. Såsom laga förfall för uteblifvande från inskrifning eller tjänstgöring eller för annan uraktlåtenhet att fullgöra denna lags bestämmelser anses, om man är sjuk, om man är i Konungens och rikets tjänst uppbådad eller faren eller om man sitter i häkte; vederbörande dock obetaget att, då andra än nu sagda förfall förebaras, pröfva, om de äro af den vigt, att de må gälla såsom ursäkt.

2. För vid sjömanshus inskrifven värnpliktig skall under krigstid dessutom såsom laga förfall för inställelse till tjänstgöring räknas att vara på utrikes sjöresa stadd; inträdande dock tjänstskyldigheten, så snart den värnpligtige anländer till svensk hamn eller sammanträffar med svenskt örlogsfartyg.

§ 45.

Intyg om sjukdom.

Sjukdom skall, för att såsom laga förfall anses, styrkas med behörig läkares intyg, hvilket den värnpligtige är skyldig sjelf anskaffa. Kan han ej skaffa läkarebetyg, vare honom tillåtet att styrka förfallet med intyg af prest i församlingen eller af ordförande i kommunalstämma eller kommunalnämnd.

Sjukdom skall, för att såsom laga förfall anses, styrkas med behörig läkares intyg, hvilket den värnpligtige är skyldig sjelf anskaffa. Kan han ej skaffa läkarebetyg, vare honom tillåtet att styrka förfallet med intyg af prest i församlingen eller af ordförande i kommunalstämman eller ordförande eller ledamot i kommunalnämnden.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

Art. IX.

Om åtal, så ock om *användning*
af böter enligt denna lag.Om åtal, så ock om *påförande,*
indrifning och användning af
böter enligt denna lag.

§ 46.

§ 46.

Förseelser mot lagbuden i § 33 *Åtal.*
mom. 2 och mom. 3 åtalas af all-
män åklagare vid laga domstol.

Böters an-
vändning.

Förseelser mot denna lag åtalas
af allmän åklagare. Böter, som en-
ligt lagen utgå, skola afsättas till
bildande af en invalid- eller pensions-
fond för värnpligtige, hvilka under
tjenstgöring erhållit sådan skada,
att de derigenom blifvit i större
eller mindre mån oförmögne att sig
med arbete försörja, samt för enkor
och barn efter värnpligtige, som
aflidit i krig eller till följd af i krig
ådragen sjukdom eller skada, dock
utan att sådant för närvarande med-
för någon rubbning af den de värn-
pligtige i § 35 mom. 3 tillförsäk-
rade rätt till understöd.

§ 47.

1. *Å böter, som jemlikt §§ 42* *Böters*
och 43 anses böra påföras värnplig- *påförande.*
tige, hvilka från inskrifningsförrätt-
ning, mönstring eller vapenöfning ute-
blifvit utan att hafva anmält och
med sådant intyg, som i § 45 sägs,
styrkt sjukdomsförfall, skola förteck-
ningar länsvis uppgöras och till Ko-
nungens Befallningshafvande oför-
dröjligen insändas. Uppgörande och

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:
 insändande af bötesförteckning åligger vid inskrifningsförrättning den af Konungens Befallningshafvande förordnade ledamot, som öfver inskrifningsnämndens beslut förer protokoll, vid mönstring den officer, som förrättat mönstringen, och vid vapenöfnings slut vederbörande chefsembete; skolande inskrifningsnämnden, innan den lemnar förrättningsstället, granska och underteckna den af protokollsföranden uppgjorda bötesförteckning.

2. Särskilda utdrag af de enligt mom. 1 inkommande förteckningar skola till vederbörande kronofogdar och magistrater öfversändas försedda med Konungens Befallningshafvandes resolution, att de i utdragen upptagna böter må hos de värnpliktige omedelbarligen uttagas, derest de icke deremot något invända, men att, derest de vilja för uteblifvandet styrka laga förfall eller eljest åberopa någon omständighet, som kan leda till deras frikännande från bötesansvar, i hvilken händelse de ega undfå skriftlig del af resolutionen i hvad dem rörer, de skola inom trettio dagar derefter till vederbörande kronofogde eller magistrat ingifva de bevis, som till styrkande af deras mot böternas indrivande gjorda invändningar åberopas, vid påföljd för uraktlåtenhet deraf, att böterna utan hinder af samma invändningar må i laga ordning uttagas. Inkommande bevis skola ofördröjligen till Konungens Befallningshafvande insändas,

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:
 hvarefter Konungens Befallningshafvande, efter pröfning af förekommande omständigheter, meddelar beslut i saken.

3. Atnöjes värnpliktig icke med Konungens Befallningshafvandes beslut, hvarigenom böter för uteblifvande från inskrifnings- eller mönstringsförrättning eller från vapenöfning blifvit honom slutligen påförda, eger han att inom trettio dagar efter erhållen del af beslutet till Konungens Befallningshafvande ingifva sina till Konungen ställda underdåniga besvär, hvilka derpå af Konungens Befallningshafvande jemte eget yttrande till Landtförsvars- eller Sjöförsvarsdepartementet insändas. Besvären må äfven till Konungens Befallningshafvande med posten insändas; och skall i sådant fall behörigen styrkas, att den klagande egenhändigt undertecknat besvärsskriften eller att densamma på hans begäran eller med hans samtycke blifvit uppsatt.

§ 48.

Böter enligt denna lag förvandlas, vid bristande tillgång till deras ^{Böters} förvandling. gäldande, enligt allmän strafflag.

§ 49.

De enligt denna lag inflytande böter skola under särskild titel i Kronans räkenskaper redovisas och ingå till den redan till förmån för beväringsmanskapet bildade invalid- och ^{Böters} användning.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

pensionsfond, hvilken fonds ändamål skall vara att bereda understöd åt värnpligtige, som under tjenstgöring erhållit sådan skada, att de derigenom blifvit i större eller mindre mån oförmögne att sig med arbete försörja, samt för enkor och barn efter värnpligtige, som aflidit i krig eller till följd af i krig ådragen sjukdom eller skada, dock utan att sådant för närvarande medför någon rubbning af den de värnpligtige i § 35 mom. 3 tillförsäkrade rätt till understöd.

§ 47.

Tidpunkten,
från hvilken
lagen skall
tillämpas.

Denna lag skall tillämpas från ingången af år 1887, från hvilken tid alltså ej mindre Kongl. kungörelsen angående den allmänna beväringen den 13 november 1860 *tillika med de i samma kungörelse sedermera gjorda tillägg, än äfven de af Kongl. Maj:t i afseende å den allmänna beväringens mönstringar och öfningsmöten särskildt meddelade bestämmelser, så vidt de strida mot innehållet af denna lag, skola upphöra att gälla.*

§ 50.

Denna lag skall tillämpas från ingången af år 1887, från hvilken tid alltså ej mindre Kongl. kungörelsen angående den allmänna beväringen den 13 november 1860 *med deri sedermera gjorda ändringar och tillägg, förutom stadgandena i nämnda kungörelses §§ 5 och 39, än äfven de af Konungen i afseende å den allmänna beväringens mönstringar och öfningsmöten särskildt meddelade bestämmelser, så vidt de strida mot innehållet af denna lag, skola upphöra att gälla.*

§ 51.

Öfver gående
stadgande.

Under år 1887 skola jemväl de värnpligtige af andra årsklassen, hvilka tilldelats rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och flottan, undergå vapenöfning i femton dagar.

Kongl. Maj:ts förslag:

Lag-Utskottets förslag:

§ 49.

Invånare å Gotland skall tills vidare på förut öfligt sätt fullgöra sina skyldigheter i afseende å öns försvar.

§ 52.

Denna lag har tills vidare icke tillämpning å invånarne på Gotland, utan skola desse tills vidare på förut öfligt sätt fullgöra sina skyldigheter i afseende å öns försvar.

Gotlands in-
vånare.

§ 53.

Af Konungen bestämmes om och i hvad mån samt under hvilka villkor befrielse från de i denna lag föreskrifna skyldigheter må kunna tills vidare medgifvas den nomadiserande lappbefolkningen.

Lappbefolk-
ningen.

§ 54.

De för denna lags tillämpning erforderliga närmare föreskrifter meddelas af Konungen.

§ 55.

Denna lag må icke ändras eller upphävas utan Konungs och Riksdags sammanstående beslut.

Stockholm den 23 Mars 1885.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer:

af Herr *Hasselrot*: »I fråga varande förslag till värnpliktslag öfverensstämmer i allt väsentligt med det förslag till dylik lag, som framlades vid 1883 års riksdag, utom derutinnan, att beväringens öfningar

under fredstid uti förevarande förslag upptagas till 48 dagar, under det de uti 1883 års förslag upptogos till 90 dagar. Då emellertid, så vidt Chefens för Landtförsvarsdepartementet anförande till statsrådsprotokollet gifver vid handen, förslaget om ökningen af beväringens öfningar med 18 dagar utöfver de 30 dagar densamma hittills plägat öfvas, betingats å ena sidan deraf, att man ansett samma öfningar framdeles böra till 90 dagar utsträckas, och å den andra deraf, att nu medgifvits en lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, hvilken beräknats till 30 procent af dessa besvärers uppskattade kostnad, men jag hyser den uppfattning, att utsträckningen af beväringens öfningar i fredstid hvarken bör eller sannolikt lärer komma att gå längre än till 60 dagar, har jag trott att den tid, hvarmed beväringens öfningar i fredstid nu skulle ökas, endast borde bestämmas till 9 dagar och samma öfningar alltså för närvarande fastställas till 39 dagar.

I det föreliggande förslaget, likasom i det år 1883 framlagda, äro beväringens årsklasser bestämda till tolf. Förslaget härom betingades år 1883 deraf, att då i sammanhang med värnpligtslagen framställdes förslag till en ny härorganisation, enligt hvilken dels skulle uppsättas en fast befälskader till ett antal af nära 9,000, deri inberäknade konstaplar och korporaler, dels ock vid mobilisering derutöfver kunde påräknas stam- och för detta stamsoldater till ett antal af närmare 47,000 man. Härigenom var det möjligt att i hären, åtminstone efter hand, upptaga det stora antal af beväring, som berörde tolf årsklasser skulle tillföra densamma, eller något öfver 100,000 man i de 6 första och något öfver 80,000 man i de 6 sista årsklasserna. Förhållandet nu är annorlunda. Då stammen enligt 1883 års förslag kunde beräknas till sammanlagdt nära 56,000 man, lärer densamma med nuvarande härorganisation vid en mobilisering ej kunna antagas öfverstiga 37,000. Härigenom försvåras, om ej omöjliggöres, ett upptagande i hären af hela den styrka beväring, som 12-årsklassen medför, och utan fara för väsentligt misstag torde äfven en icke fackman kunna förutsätta, att det antal af 100,000 man beväring, som de 6 första årsklasserna beräknas lemna, icke allenast fyller det behof af manskap, som den nuvarande hären vid en mobilisering kan upptaga, utan äfven lemna tillgång till nödigt ersättningsmanskap. Är detta antagande riktigt, så synes behofvet härutinnan för närvarande ej kräfva, att beväringens årsklasser bestämmas till flera än sex. Om och när vårt försvarsväsen, vare sig på den ena eller andra grunden, vinner en utveckling, som motsvarar eller närmar sig den grad af styrka, som 1883 års härorganisation afsåg att vinna, då först torde en betydligare ökning af beväringens årsklasser

vara af behovet påkallad, men att innan dess vidtaga en dylik utsträckning, med de band och inskränkningar i afseende å mönstringar samt resor och flyttningar, som sådant medför, anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Om jag rätt förstår Chefens för Landtförvarsdepartementet anförande till statsrådsprotokollet, så synes ej heller det egentliga syftet med årsklassernas ökning vara att dymedelst vinna det större antal mindre öfvadt manskap, som derigenom skulle stå hären till buds, utan snarare att på sådant sätt vid en mobilisering få den förut knappa och otillräckliga kadern ökad med dem, som, ehuru icke då tjenande i stammen, likväl förut erhållit någon fullständigare utbildning såsom stamsoldater. Men detta utan tvifvel afsevärda mål kan, så vidt jag förstår, vinnas, utan att öka årsklassernas antal för alla, helt enkelt derigenom att, om beväringen inskränkes till ett uppbåd med 6 årsklasser, man likväl, i enlighet med hvad föreliggande förslag i § 34 innehåller, stadgar att den, som förut haft anställning vid härens eller flottans stam, skulle efter erhållet afsked vara skyldig att qvarstå i beväringen till och med det år, under hvilket han uppnår 33 års ålder. Den ökade lega, som vid anställning i stammen häraf kan uppkomma, torde ej blifva nämnvärdt större genom ett dylikt stadgande än hvad fallet blefve, om med antagande af 12 årsklasser § 34 i förslaget godkändes. De förändringar i lagförslaget, som skulle blifva en följd af ett gillande utaf de åsichter jag här haft äran framlägga, äro visserligen få och till formen lätta att utan rubbning af förslaget i öfrigt vidtaga, men då jag likväl, sådant oaktadt, anser uppenbart, att Riksdagen ej utan återremiss till Lag-Utskottet anser sig i något fall kunna antaga en dylik, af enskild reservant framställd formulering, anser jag mig ej böra framställa något bestämdt yrkande, utan endast uttala den åsigt, att Utskottet bort tillstyrka Riksdagen att vidtaga den ändring i föreliggande förslag, att beväringens öfningstid i fredstid inskränktes till 39 dagar och att beväringens årsklasser bestämdes till sex, äfvensom för sådan händelse att bestämmelse infördes derom, att den, som förut haft anställning i härens eller flottans stam, skulle efter erhållet afsked vara skyldig qvarstå i beväringen till och med det år, under hvilket han uppnår 33 års ålder.»

af Herr *Smedberg*: »Då, enligt hvad det propositionen bifogade statsrådsprotokollet gifver vid handen, erfarenheten visat, att under nu varande förhållanden ett ganska stort antal af de beväringsskyldige undandragit sig beväringsskyldigheten och — såsom Chefen för Landtförvarsdepartementet vidare upplyser — *känt är, att ett dylikt undanhållande*

från en pligts fullgörande ingalunda eger rum företrädesvis inom den kroppsarbetande befolkningen, utan tvärtom till icke ringa del bland sådana, som utbildade sig för affärsverksamheten eller tjenstemannabanan, såsom bokhållare, studerande och dylike, samt dessa mera upplyste och bildade genom ett dylikt handlingssätt i längden utöfva ett förderligt inflytande på hela nationalkarakteren, så har jag ansett för en pligt att söka medverka till en lagstiftning, som leder till bättre ordning och kontroll öfver de värnpligtige, och synas mig de af Kongl. Maj:t nu föreslagna lagbestämmelser väsentligen egnade att bättre, än nu är förhållandet, åstadkomma reda och kontroll, på samma gång genom dem den fördel vinnes, att man enligt lättare och rättvisare grunder kan från beväringssbördan befria dem, som verkligen kunna behöfva en dylik lindring, hvilket mål ernås genom ordnandet af särskilda inskrifningsnämnder och inskrifningsrevisioner, uti hvilka läns- och stadsrepresentationerna ega insätta vissa ledamöter, som ega både lokal- och personalkännedom, så att pröfningen af de beväringsskyldiges duglighet och lämplighet icke, såsom nu är förhållandet, göres beroende af en enda persons tycke och godfinnande.

Då jag således inom Utskottet ansett mig böra biträda Kongl. Maj:ts förslag i alla de delar, som innefatta reglementariska eller ordningsstadganden med de af Utskottet i samma delar föreslagna ändringar, har jag deremot icke kunnat biträda Kongl. Maj:ts förslag i hvad det afser vare sig beväringens fördelning i tvenne uppbåd och tjenstetidens utsträckning till sex år i hvarterdera uppbådet samt de värnpligtiges kvarstående åtta år derefter i landstormen, eller tillökning i öfningstiden under fredstid.

Riksdagen uttalade redan år 1869 den åsigt, att någon utsträckning af allmänna värnpligten icke borde ifrågakomma annat än i sammanhang med en fullständig omdaning af rikets försvarsväsen, och samma uppfattning gjorde sig äfven gällande vid behandlingen af den vid 1880 års riksdag framlagda värnpligtslag; och då icke heller nu föreligger något förslag till ny härordning eller omdaning af vårt försvarsväsen, om hvars otidsenlighet meningarne icke torde vara delade, men en utsträckning af värnpligten, enligt mitt förmenande, står i oskiljaktigt sammanhang med och i hufvudsaklig mån betingas af det sätt, hvarpå stammen kommer att bildas, så måste jag afstyrka bifall till paragraferna 1, 3 och 27 af värnpligtslagen, i den lydelse som af Kongl. Maj:t blifvit föreslagen och af Utskottet antagen, samt tillåter mig åt dessa paragrafer föreslå en förändrad lydelse, hvaraf blifver en följd att äfven

vissa andra paragrafer böra undergå några mindre redaktionsförändringar, på sätt följande förslag angifver:

§ 1.

Hvarje svensk man är pliktig deltaga i fäderneslandets försvar från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguet år, till och med det, under hvilket han fyller *trettio* år.

§ 3.

1. Värnpligten fullgöres i beväringen och landstormen. Tjenstetiden i beväringen är fem år.

I krigstid bestämmer dock endast behofvet tjenstetidens längd för det uppkallade manskapet.

2. Under den tid värnpliktig icke tillhör beväringen, tillhör han landstormen.

§ 6.

(Första stycket oförändradt.)

(Andra stycket:)

Han tillhör likväl beväringen intill dess fem år förflutit från och med det år, då han fylde tjuguet år.

(Tredje stycket oförändradt.)

§ 12.

1. { (Oförändrade.)

2. {
3. Denne befälhafvare låte derefter upprätta fullständiga rullor öfver inskrifningsområdets värnpliktige af de fem årsklasserna.

4. { (Oförändrade.)

5. }

§ 19.

Momentet f utgår. I öfrigt oförändradt.

§ 27.

1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i trettio dagar, hvilken tjenstgöring skall fullgöras vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan under första året, men vid fotfolket och trängen under två år, med femton dagar under hvarterdera året.

2. Från deltagandet i första årets vapenöfningar befrias etc. (lika med Utskottets).

3. (Lika med Utskottets.)

§ 28.

1. Då rikets försvar det kräfver, må Konungen efter Statsrådets hörande till tjenstgöring inkalla beväringen eller de större eller mindre delar deraf, som finnas behöfliga.

(2 mom. utgår.)

2. Utom de förenade rikenas gränser må beväringen vid hären endast användas till rikets försvar och efter det att Statsrådet blifvit hört samt riksdagskallelse utfärdats.

§ 33.

Ur mom. 2 uteslutas orden »som tillhör beväringens första uppbåd».

Ur mom. 3, första stycket, uteslutas orden »och tillhör första uppbådet».

Ur andra stycket uteslutas orden »Första uppbådet tillhörande».

§ 34.

Den, som innehaft beställning vid härens eller flottans stam under minst två år, anses hafva fullgjort sin beväringsofning, men skall efter erhållet afsked vara skyldig qvarstå i beväringen till och med det år, under hvilket han fyller trettio år.»

af Herr *H. Andersson* i Nöbbelöf, med hvilken Herr *Lewin* instämt: »Då jag för min del ej kunnat biträda det slut, hvartill Lag-Utskottet vid behandling af Kongl. Maj:ts föreliggande proposition kommit, får jag emot nämnda slut härmed afgifva min reservation.

Vid 1869 års riksdag framlade Kongl. Maj:t förslag till lag om allmän värnpligt, hvilket förslag innefattade bland annat bestämmelser

om hvarje svensk mans skyldighet att deltaga i allmänna beväringen från och med 21 till och med 30 års ålder, äfvensom angående beväringsmanskapets öfning under tillhoppa 60 dagar, fördelade på tre år. I sin den 11 Maj 1869 aflåtna skrifvelse till Kongl. Maj:t förklarade Riksdagen, att den ansåge någon utsträckning af allmänna värnpligten icke böra ifrågakomma annat än i sammanhang med fullständig om-daning af vårt försvarsväsen och att Riksdagen därför icke kunde under dåvarande förhållanden bifalla Kongl. Maj:ts förslag.

Förhållandena nu äro, efter min uppfattning, väsentligen lika. Intet förslag föreligger till reorganisation af vårt försvarsväsen, om hvars bristande tidsenlighet alla synas vara öfverens. Med den utsträckning af värnpligten, som Kongl. Maj:ts nu föreliggande proposition närmast afser, skola till krigstjänst förbindas stora massor af manskap. Detta manskap kommer med nuvarande härordning att sakna, förutom utrustning och öfning, äfven nödigt befäl; och då, såsom jag antager, Riksdagen icke vill, om än så skulle ifrågasättas, med Kongl. Maj:t samverka dertill, att af den nuvarande indelta stammen utbildas det nödiga befälet, hvarigenom de förut hårdt och ojemnt tryckta roterings- och rustningsskyldige skulle än mer betungas, är det följaktligen en ny härordning, som utgör vilkor för att den i Kongl. propositionen utsträckta tiden för värnpligten skall få verklig betydelse.

I afseende å beskaffenheten af denna, för våra förhållanden lämpliga nya härordning, har, såsom det synes mig, den mening alltmer gjort sig gällande att indelningsverket icke är tjenligt för erhållande af stamtrupp eller befälskader för en armé hufvudsakligen bestående af ofullständigt öfvad beväring såsom fyllnadsmanskap. Med frågan om indelningsverkets upphörande sammanhänger frågan om grundskatternas afskrifning. Begge äro skattefrågor och med hvarandra sammanbundna, och, såsom Riksdagen förut insett och erkänt, kan den ena frågan icke lösas utan samtidig lösning af den andra. Då dertill kommer att, om jag ej misstager mig, flertalet af Riksdagens medlemmar allt mer blifvit öfverens att anse frågan om försvarets ordnande böra lösas med antagande af grunderna i det till 1883 års Riksdag framlagda förslag, med de inskränkningar, som påkallas af hänsyn till vårt lands läge och vårt folks, i jämförelse med flera andra folks mycket begränsade tillgångar, läser det, såsom mig synes, icke böra förefinnas någon tvekan om vägen ledande till det af oss alla efterlängtade mål, att erhålla ett försvar, hvarmed vi kunna värna om vår frihet, trygga vårt oberoende.

Med den uppfattning som jag eger, att roterings- och rustnings-skyldige, hvilka kontraktsevenligt skola vara befriade från utskrifning af

hvad slag och beskaffenhet som helst, därför icke må betungas med utsträckta skyldigheter af det slag, hvarom nu är fråga, utan att i sammanhang dermed fastställes en fullständig plan för utjemning af roterings- och rustningsbördan, kan jag vidare ej annat än motsätta mig de i framlagda lagförslaget förekommande nya bestämmelser angående värnpligtigs tjänstgöring i fredstid. Vål är det sant, att Kongl. Maj:t i aflåtna propositioner föreslagit lindring med 30 procent i roterings- och rustningsbesvärerna och nedsättning likaså med 30 procent i de på viss jord hvilande grundskatter; men dervid torde kunna göras den enligt mitt förmenande icke obefogade anmärkning, att då ett stort flertal af Andra Kammarens medlemmar, stödde på den allmänna mening, som öfver allt i landet gifvit sig tillkänna, bestämt tiden för värnpligtigs tjänstgöring i fredstid till högst 60 dagar, den erbjudna lindringen uppenbart icke står i rätt förhållande till ifrågasatt förlängning af tjänstgöringstiden; och kan jag ytterligare ej underlåta att uttala farhågan, som jag hyser, att det framgent kan komma att stanna vid nu erbjudna lindringen, under det att småningom, i följd af så väl förhöjda arbetspris som anspråken på ökad tjänstgöring för den indelta stammens utbildning, bördan, som hvilar på den roterings- och rustningsskyldiga jordens innehafvare, skall bli allt tyngre.

Mot de i lagförslaget förekommande bestämmelser angående inskrifning till utgörande af värnpligten, om uppskof med inskrifning och tjänstgöring, om inskrifningsnämnd m. m., har jag hufvudsakligen ingen anmärkning att göra, eftersom dessa bestämmelser väl må anses behöfliga att betrygga en redan nu i lag fastställd pligts fullgörande. Jag skulle således under andra förhållanden villigt medverka dertill, att bestämmelserna i lag fastställdes; men då, såsom af det förut anförda framgår, lagförslaget i andra mycket väsentligare stycken icke kan af mig godkännas, och de inom Utskottet gjorda försök, åsyftande att i anmärkta stycken bringa lagförslaget till bättre öfverensstämmelse med den allmänna mening, åt hvilken jag tror mig hafva gifvit uttryck, icke haft framgång, återstår för mig ej annat än hemställa,

att det af Kongl. Maj:t framlagda förslag till ny värnpligtslag icke må af Riksdagen antagas.»

af Herr *J. Anderson i Tenhult*: »Vid behandlingen inom Lag-Utskottet af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till ny värnpligtslag, har jag ansett att, under förutsättning af minst 30 procents afskrifning å grundskatter och indelningsverk från och med nästa års början, Riksdagen borde för sin del, med de förändringar här

nedan upptagas, antaga det framlagda förslaget och följande paragrafer få ungefärligen denna lydelse:

§ 1.

Hvarje svensk man är pliktig att deltaga i fäderneslandets försvar från och med det kalenderår, under hvilket han fyller 21 år, till och med det, under hvilket han fyller 25 år.

§ 2.

Från värnpligtens fullgörande frikallas icke allenast den, som efter det minst 30 procents afskrifning skett, utgör så stor rust- och rote-ringsskyldighet som vid indelningsverkets upprättande afsågs, än äfven den som till följd af lyte, sjukdom eller annan dylik orsak är till tjänst vid rikets försvar oförmögen.

§ 3.

Värnpligten indelas i 5 åldersklasser.

§ 27.

Mom. 1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid 30 dagar, hvilken tjenstgöring skall fullgöras vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan under det första året, men vid fotfolket under 2 år med 15 dagar under det första året och 15 dagar under det derpå följande.

Mom. 2. Lika med det Kongl. förslaget.

Öfriga bestämmelser i det Kongl. förslaget, nemligen §§ 36 till och med 40, böra utgå och de öfriga, ej uppräknade, böra, der så erfordras, förändras att de ej komma i strid med de hufvudgrunder, som jag här uppställt.

Då dessa mina framställningar inom Utskottet icke rönt tillmötesgående, utan Utskottet i allt väsentligt antagit det Kongl. förslaget, och då dertill kommer, att lagförslaget icke varit åtföljdt af någon plan, som åskådliggör kostnaderna eller hurudant förslaget såsom helt kommer att gestalta sig, eller när återstoden af grundskatterna och andra orättvisa skatter komma att utjemnas, återstår för mig att yrka

att det af Kongl. Maj:t framlagda förslag till ny värnpligtslag icke må af Riksdagen antagas.»

samt af Herrar *Folke Andersson* och *Näslund*.